

Informatiebrief

Zaaknummer: Z/21/055590
Documentnummer: 260349
Datum: dinsdag 14 september 2021
Onderwerp: Reactie op brief Nederwind over windmolens
Bijlage(n): 1. Brief NederWind Netwerk, 10 juli 2021
2. Brief Staatsecretaris EZ 6 juli 2021

Geachte Raad,

Op 10 juli 2021 stuurde de Stichting NederWind Netwerk aan alle gemeenteraden van Nederland een brief om te wijzen op de uitspraak van de Raad van State van 30 juni 2021 over de gevolgen van Nevele arrest van het Europees Hof over de onvoldoende onderbouwing van de normen voor windmolens. Hoewel windmolens voor Voorschoten niet relevant zijn, vanwege gebrek aan ruimte, vinden wij het van belang u hierover te informeren.

Reactie van de overheid

De uitspraak van het Europees Hof heeft gevolgen voor de vergunningverlening voor windmolens en wordt zeer serieus genomen door de overheden. Staatsecretaris D. Yeşilgöz-Zegerius van EZ heeft op 6 juli 2021 een Kamerbrief geschreven waarin zij uitlegt wat er aan de hand is en hoe het rijk erop reageert. Door ODWH is in overleg met de coördinator windenergie van de provincie Zuid-Holland een reactie opgesteld op de beweringen in de brief van de heer Pieters. Deze geven we hieronder weer.

Voor Voorschoten is deze kwestie minder relevant omdat in de RES 1.0 geen windmolens in Voorschoten voorzien zijn. Maar de regio heeft er wel veel mee te maken.

2. De vergunningen voor windturbines zijn ongeldig volgens Europees Recht.

De stelling van de heer Pieters dat, op basis van de uitspraken van het Europese Hof de vergunningen voor windturbines ongeldig zijn, is te kort door de bocht. De staatsecretaris gaat er op basis van de uitspraak van de Raad van State vanuit dat bestaande windturbineparken in bedrijf kunnen blijven. De uitspraak heeft niet tot gevolg dat bestaande vergunningen of bestemmingsplannen niet meer geldig zijn.

Wel heeft de Raad van State op 30 juni 2021 (ECLI:NL: 2021:1395) een tussen uitspraak gedaan met betrekking tot de Omgevingsvergunning voor de realisatie van het windpark "Delfzijl Zuid Uitbreiding". Het windpark zou gaan bestaan uit 16 windturbines.

In deze uitspraak is de Raad van State uitgebreid ingegaan op de consequenties van de een tweetal uitspraken van het Europese Hof (Het arrest van het Hof van 27 oktober 2015, ECLI:EU:C:2016:816 (hierna: het D'Oultremontarrest) en het arrest van het Hof van Justitie van 25 juni 2020, C-24/19, ECLI:EU:C:2020:503 (hierna: Nevele-arrest)).

Mede op basis van deze uitspraken is de Raad van State tot de conclusie gekomen dat de algemene regels voor windturbines in het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer buiten toepassing moeten worden gelaten.

Dit betekent dat op basis van deze EU-richtlijn een Milieueffectrapportage had moeten worden opgesteld, maar dat is niet gebeurd. De Afdeling komt hiermee terug op een uitspraak uit 2019.

Toen oordeelde zij dat voor dezelfde rijksregels geen milieueffectrapport hoefde te worden opgesteld. Als gevolg van een het arrest van het Europese Hof van Justitie (Zaak Nevele) kunnen de rijksregels voor windturbineparken niet meer worden toegepast, totdat een milieueffectrapport is opgesteld. Overheden zullen tot die tijd voor nieuwe windturbineparken zelf moeten afwegen welk milieubeschermingsniveau zij aanvaardbaar vinden.

Belangrijk is om op te merken dat enkel het feit dat voor de toetsing van windturbines in het Activiteitenbesluit (vooraf) een Milieueffectrapport had moeten worden opgesteld, niets zegt over de juistheid (en daarmee de bruikbaarheid) van deze bepalingen. Het is niet zeker dat de normen strenger zullen worden. Dat blijkt straks uit de planMER.

Bovendien wordt opgemerkt dat een planMER een onderzoeksrapport is naar de milieueffecten, in dit geval de windturbine-bepalingen. Een planMER wordt opgesteld met het doel milieu een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming. Net zoals bij de planMER voor de RES zijn meerdere aspecten van belang in de besluitvorming omtrent de inhoud van het Activiteitenbesluit.

De Raad van state geeft in haar uitspraak ook een uitweg, namelijk die via het bestemmingsplan. De gemeenteraad is namelijk niet verplicht om bij zijn beslissing over de goede ruimtelijke ordening bij de windturbinebepalingen aan te sluiten. Zij kan er ook voor kiezen om eigen gekozen normen te hanteren. Die normen moeten dan wel zijn voorzien van een actuele, deugdelijke, op zichzelf staande en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden motivering.

3. WOB-verzoek: U ontvangt Fake News vanuit 3 ministeries

Dit betreft een mening van Nederwind Netwerk en is niet nader onderbouwd. Sterker nog, uit de tussenuitspraak (30 juni 2021, (ECLI:NL:2021:1395) zoals onder punt 2 besproken blijkt duidelijk dat de uitspraak van het Europese Hof in de Nevele zaak, ook van toepassing is op Nederlandse regelgeving.

4. Wat betekent dit voor u als gemeenteraad

In principe is het mogelijk om een verleende Omgevingsvergunning in te trekken. Dit is het geval als blijkt dat de vergunning is verleend op basis van onjuiste gegevens. Enkel het feit dat de windturbine-bepalingen in het Activiteitenbesluit moet worden gezien als een plan of programma zoals bedoeld in de Europese SMB richtlijn en daarom MER-plichtig is moet worden wil, zoals onder punt 2 ook aangegeven, niet zeggen dat de windturbine-bepalingen onjuist zijn! De staatsecretaris geeft in haar brief van 6 juli 2021 aan dat de uitspraak niet tot gevolg heeft dat bestaande (onherroepelijke) vergunningen of bestemmingsplannen niet meer geldig zijn.

Of bestaande windmolenparken kunnen doordraaien na een handhavingsverzoek, moet worden afgewacht. Hier is een nieuwe uitspraak van de Raad van State voor nodig.

Bijlage : brief staatssecretaris EZ, 6 juli 2021

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

A. R. de Graaf,
gemeentesecretaris

drs. N. Stemerding,
Burgemeester

Geachte griffie,

Hierbij verzoek ik u onderstaand bericht te doen toekomen aan alle gemeenteraadsleden in uw gemeente, met een kopie aan burgemeester en wethouders.

Bij voorbaat hartelijk dank.

Met vriendelijke groet,

Kees Pieters

[NederWind netwerk](#)

W. www.nederwind.nl

E. kpieters@gmail.com

M. [06 5243 2728](tel:0652432728)

----- bericht aan gemeenteraadsleden -----

U wordt als gemeenteraadslid vals voorgelicht door 3 ministeries over de rechtmatigheid van windturbine vergunningen

Geachte gemeenteraadsleden,

1. RES en windturbines

Binnenkort wordt aan u gevraagd of u instemt met de Regionale Energie Strategie (RES) in uw regio. Deze RES bevat waarschijnlijk plannen voor windturbines.

Daarnaast kan het zijn, dat in uw gemeente vergunningaanvragen liggen voor windturbines of dat er reeds verleende vergunningen zijn voor te bouwen of reeds draaiende windturbines.

Voor al deze situaties vraag ik uw aandacht.

2. De vergunningen voor windturbines zijn ongeldig volgens Europees recht

De Europese rechter heeft aangegeven, dat vergunningen voor windturbines onrechtmatig zijn, als de onderliggende overlastnormen niet MER (Milieu Effect Rapportage) getoetst zijn. In Nederland zijn de overlastregels (in het Activiteitenbesluit) niet MER-getoetst. Derhalve zijn Nederlandse vergunningen voor windturbines onrechtmatig. De Europese rechter heeft dit uitgesproken in 2016 in de zaak d' Oultremont in Wallonië (ECLI:EU:C:2016:816) en later in de zaak Nevele in Vlaanderen (ECLI:EU:2020:503). In deze laatste zaak heeft het Europees Hof duidelijk uitgesproken, dat de uitspraak een bredere betekenis heeft dan alleen voor Vlaanderen: Rechters in andere EU-landen mogen niet afwijken van de MER-plicht op algemene overlastregels voor windturbines.

3. WOB-verzoek: U ontvangt Fake News vanuit 3 ministeries.

Een WOB-verzoek heeft uitgewezen dat de ministeries van Economische Zaken en Klimaat, Infrastructuur & Waterstaat en Binnenlandse Zaken in nauw overleg met de windmolenbranche een gezamenlijke woordvoeringslijn hebben opgesteld, waarin wordt gesteld, dat de uitspraak van het Europees Hof in de Nevele zaak alleen betrekking heeft op Vlaanderen en niet op Nederland. Dit is pertinent onjuist en kan worden bestempeld als Fake News.

Dit Fake News wordt gecommuniceerd naar de gemeenten met de bedoeling dat alle overheden met dezelfde mond praten.

Wees u ervan bewust dat u als gemeenteraadslid door de Rijksoverheid vals bent voorgelicht.

De Telegraaf heeft over de resultaten van het WOB-verzoek bericht op zaterdag 19 juni jl. (zie bijlage) en wederom via het hoofdredactioneel commentaar op 21 juni jl. (zie bijlage).

Op dit moment proberen bovengenoemde ministeries krampachtig door misbruik van een juridische truc (de "Acte Claire") de Raad van State ertoe te bewegen het Europees recht nog langer buiten de deur te houden.

4. Wat betekent dit voor u als gemeenteraadslid?

U verkeert door deze valse voorlichting waarschijnlijk in de veronderstelling, dat verleende en te verlenen vergunningen voor windturbines rechtmatig zijn. Dat is dus niet het geval.

Het betekent, dat de volgende acties, of het nalaten van acties, door u als gemeenteraadslid **rechtmatig** zijn:

- **Het niet verlenen van aangevraagde vergunningen voor windturbines.**
- **Het intrekken van bestaande vergunningen voor windturbines.**
- **Het gelasten om bestaande windturbines stop te zetten, d.w.z. niet langer te laten draaien.**

Het betekent, dat de volgende acties, of het nalaten van acties, door u als gemeenteraadslid **onrechtmatig** zijn:

- **Het verlenen van aangevraagde vergunningen voor windturbines.**
- **Het in stand houden van bestaande vergunningen voor windturbines.**
- **Het laten draaien van bestaande windturbines.**

Bovenstaande betekent ook dat instemmen met de RES in uw regio, wanneer deze plannen voor windturbines bevat, een handeling is die aanzet tot **onrechtmatig** handelen.

5. Rol Burgemeester

Uw burgemeester is volgens de gemeentewet de hoeder van de integriteit in uw gemeente. Het **onrechtmatig** handelen, zoals hierboven beschreven, is niet integer.

U kunt uw burgemeester dus aanspreken op zijn rol als hoeder van de integriteit, zodat hij erop toe zal zien, dat bovengenoemde **onrechtmatige** handelingen zullen worden gestopt.

6. Consequenties onrechtmatig handelen

Het onrechtmatig handelen, zoals hierboven beschreven, betekent dat de wettelijke bescherming van de burger tegen overlast en gezondheidsschade t.g.v. windturbines, met voeten wordt getreden. Indien u onrechtmatig handelt, zult U aansprakelijk zijn voor alle gevolgen hiervan. U heeft, als volksvertegenwoordiger, een verantwoordelijkheid naar de inwoners van uw gemeente. Die verantwoordelijkheid is van een hogere orde dan instructies van partijleiders in Den Haag.

7. Brief aan de informateur en de Tweede Kamer door 82 organisaties op 26 mei jl.

82 organisaties die zich inzetten voor een energietransitie zonder windturbines op land hebben op 26 mei jl. een brief geschreven aan de informateur en de Tweede Kamer waarin zij verzoeken te stoppen met windturbines op land (zie bijlage). De punten 3 en 4 in deze brief hebben betrekking op bovenstaand onderwerp.

Meer informatie over het WOB-verzoek kunt u vinden in onderstaand artikel:
Regering en windmolenbranche ontnemen burgers hun wettelijke overlast bescherming - Climategate Klimaat

Meer informatie over de onrechtmatigheid van windturbine vergunningen kunt u vinden in onderstaand artikel:

De regering ondermijnt de rechtsstaat in windturbinezaak (climategate.nl)

8. Verzoek

Op grond van het bovenstaande, d.w.z. de onrechtmatigheid van verleende en te verlenen vergunningen voor windturbines, verzoek ik u om rechtmatig te handelen en dus:

- te stoppen met de bouw, planning en exploitatie van windturbines op land.
- de RES pas te tekenen, nadat alle plannen voor windenergie op land eruit zijn verwijderd.
- te stoppen met het verlenen van vergunningen voor nieuwe windturbines.
- bestaande vergunningen voor windturbines in te trekken.

Met vriendelijke groet,

ir. Kees Pieters

[NederWind netwerk](#)

[W. www.nederwind.nl](http://www.nederwind.nl)

[E. kpieters@gmail.com](mailto:kpieters@gmail.com)

[M. 06 5243 2728](tel:0652432728)

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 6 juli 2021

Betreft Gevolgen van de uitspraak van de Raad van State over de
milieubeoordeling voor windturbinenormen

Ons kenmerk

DGKE-WO / 21177649

Geachte Voorzitter,

Bij brief van 1 juli 2021 heeft de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat mij gevraagd u te informeren over de gevolgen van de uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: Afdeling) van 30 juni 2021 (ECLI:NL:RVS:2021:1395) over de milieubeoordeling voor windturbinenormen.

Over de gevolgen voor windturbineparken en milieubescherming van omwonenden kan ik u, mede namens de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, het volgende berichten.

Een planmilieueffectrapport voor algemene regels

In de uitspraak oordeelt de Afdeling dat de algemene regels voor windturbines in het Activiteitenbesluit milieubeheer (Abm) en de bijbehorende Activiteitenregeling milieubeheer (Arm) voor windturbineparken (windturbinebepalingen) buiten toepassing moeten worden gelaten. Voor deze algemene regels had op grond van EU-recht een planmilieueffectrapport (planmer) moeten worden gemaakt. Voor één of twee losse windturbines blijven de algemene regels wel gelden. Hiermee komt de Afdeling terug op haar eerdere standpunt dat zij had ingenomen in de Battenoorduitspraak, waarin zij oordeelde dat voor de windmolenbepalingen in het Abm en de Arm geen planmer hoefde te worden gemaakt.

Dit heeft tot gevolg dat bij het vaststellen van bestemmingsplannen en het verlenen van omgevingsvergunningen niet meer van deze algemene regels kan worden uitgegaan, totdat voor de windturbinebepalingen in het Abm en de Arm een planmer is verricht en op basis daarvan de algemene regels worden gehandhaafd of aangepast. De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat gaat daarmee zo spoedig mogelijk aan de slag, waarbij uiteraard de voorgeschreven processtappen zorgvuldig worden doorlopen. Er is in Nederland geen ervaring met het maken van een planmer voor algemene regels. Het is daarom lastig uitspraken te doen over de tijd die hier mee gemoeid zal zijn. In Vlaanderen wordt uitgegaan van een proces van drie jaar. Vooralsnog ga ik ervan uit dat het verrichten van de benodigde onderzoeken, het bieden van inspraak en inwinnen van advies, en het navolgende wetgevingstraject, 1,5 tot 2 jaar in beslag zullen nemen.

Bestaande windturbineparken

Ik ga er op basis van de uitspraak van de Raad van State vanuit dat bestaande windturbineparken in bedrijf kunnen blijven. De uitspraak heeft niet tot gevolg dat bestaande vergunningen of bestemmingsplannen niet meer geldig zijn. De uitspraak leidt er immers niet toe dat vergunningen of bestemmingsplannen van rechtswege komen te vervallen.

Lopende procedures

Rechtszaken over windturbineparken waarover bij de bestuursrechter al een procedure loopt, en waarbij door appellanten een beroep wordt gedaan op deze uitspraak, zullen naar verwachting worden aangehouden. De bevoegde gezagen voor bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen kunnen deze besluiten echter lopende de procedure wel wijzigen of aanvullen. Zij kunnen daarbij niet zonder meer uitgaan van de windturbinebepalingen in het Abm of de Arm, omdat zij deze regels als gevolg van de uitspraak buiten toepassing moeten laten. Bevoegde gezagen moeten nu zelf bepalen en onderbouwen welke normen zij bij hun besluitvorming hanteren. De Afdeling wijst daar expliciet op in haar uitspraak. Zij moeten dus een eigen afweging maken en besluiten welk milieubeschermingsniveau zij in het concrete geval willen bieden. Zij kunnen deze normen opnemen in omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen. Deze normen moeten zijn voorzien van een actuele, deugdelijke, op zichzelf staande en op de lokale situatie toegesneden motivering. In dat geval zal de rechter het gewijzigde of aangevulde besluit alsnog inhoudelijk kunnen toetsen. Dit is de reden dat de Afdeling in de uitspraak in het kader van de toepassing van de zogenoemde bestuurlijke lus een tussenuitspraak heeft gedaan, om de gemeenteraad van Eemdelta in de gelegenheid te stellen om de geconstateerde tekortkoming in het bestemmingsplan te herstellen.

Nieuwe windturbineparken

Ook voor nieuw te vergunnen windturbineparken bestaat de mogelijkheid om in een bestemmingsplan of omgevingsvergunning zelf gekozen normen te hanteren. Zo lang geen planmilieueffectrapport is gemaakt voor de algemene regels kunnen aldus toch nieuwe windturbineparken mogelijk worden gemaakt.

Milieubescherming voor omwonenden

Hoewel de uitspraak onzekerheid meebrengt over de bescherming tegen hinder van windparken die omwonenden op grond van de windturbinebepalingen van het Abm en de Arm genoten, ga ik ervan uit dat omwonenden hiertegen nog steeds worden beschermd. Windturbine-exploitanten moeten zich houden aan de wettelijke zorgplicht, het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning en mogen de instelling van hun windturbines niet zomaar wijzigen. De locatie van bestaande windturbines verandert uiteraard ook niet. Exploitanten moeten nadelige gevolgen voor het milieu tot een aanvaardbaar milieubeschermingsniveau beperken. Overheden kunnen hen daarop aanspreken en zo nodig handhavend optreden. Voor bestaande windturbineparken kan het bevoegd gezag desgewenst in voorkomend geval in het kader van de wettelijke zorgplicht

maatwerkvoorschriften stellen om duidelijk te maken welke hinder wel en niet is toegestaan. Ook kunnen met dit doel alsnog voorschriften worden verbonden aan al verleende omgevingsvergunningen milieu die nu nog niet voorzien in de bescherming tegen hinder die werd geboden door de windturbinebepalingen van het Abm en de Arm.

De exploitanten en het bevoegd gezag dat gaat over de wijziging van een bestemmingsplan of een omgevingsvergunning dienen zich bij hun onderbouwing te baseren op de beschikbare kennis omtrent de bescherming van omwonenden. De onderbouwing moet, conform de uitspraak van de rechter, actueel, deugdelijk, op zichzelf staand en op de aan de orde zijnde situatie toegesneden zijn. De kennisbasis die hieraan ten grondslag ligt, met name de beschikbare wetenschappelijke kennis, wordt continu aangevuld, bijvoorbeeld met het onderzoek naar de effecten van verschillende afstandsnormen, dat ik zal uitvragen naar aanleiding van de motie Erkens/Leijten (Kamerstuk 32 813, nr. 731).

Ondersteuning

Door deze uitspraak komt er meer last bij decentrale overheden te liggen om een eigen afweging te maken. Ik vind het belangrijk dat decentrale overheden hier zo veel mogelijk bij ondersteund worden door het Rijk. In samenspraak met de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat zal zo spoedig mogelijk op de toepasselijke website van de Rijksoverheid informatie worden geplaatst om bevoegde gezagen, gemeenten en provincies, te ondersteunen bij het motiveren van hun besluiten. Er komt een helpdesk waar zij hun vragen kunnen stellen. Daarnaast zal, in overleg met IPO, VNG en NP RES, worden gekeken welke aanvullende ondersteuning wenselijk is.

Tot slot

Met de energietransitie staat Nederland voor een enorme opgave. Het is moeilijk om direct te duiden welk effect deze uitspraak heeft op de Klimaatdoelen en met name de afgesproken 35 TWh op land in 2030. Duidelijk is wel dat hierdoor het ruimtelijke proces om te komen tot vergunningverlening complexer wordt, langer zal gaan duren en dat er meer last zal komen te liggen bij decentrale overheden. Ik zal mij dan ook, samen met de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, inspannen om bevoegde gezagen hierbij te ondersteunen en vertraging als gevolg van deze uitspraak zo veel mogelijk te beperken.

D. Yeşilgöz-Zegerius

Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat – Klimaat en Energie